

UITBOUW VAN DE FACULTEIT

Na het rumoer eind jaren zestig en begin jaren zeventig leek eindelijk de rust op de sociale faculteit in te treden. Maar niet voor lange duur. Nieuwe zorgen dienden zich aan, als gevolg van een drastisch dalende studenteninstroom. De faculteit moest zich buigen over plannen hoe nieuwe studenten te werven. De oplossing was niet direct voorhanden. De vraag was in hoeverre de studie concessies moest doen aan de Rotterdamse formule en of de faculteit moest kiezen voor verdieping of juist voor verbreding van het curriculum.

Faculteitsraad 1978

NIEUWE SOLIDARITEIT

Op 10 september 1973 koos de faculteitsraad prof. dr. H.Th.J.F. van Maarseveen tot decaan. In een korte toespraak uitte hij zijn bezorgdheid over de toekomst van de sociologie.¹ Hij noemde sociologie een bedreigde wetenschap die nog altijd moest vechten tegen hardnekkige stereotypen en vooroordelen. Volgens velen waren sociologen ‘oproerkrakers, wier warhoofdigheid alleen geëvenaard wordt door hun woordenrijkdom’. Van Maarseveen constateerde voorts een aantasting van de wetenschappelijke status van sociologie, een daling van het aantal vacatures voor sociologen in het bedrijfsleven en een sterke teruggang in het aantal aanmeldingen. Hij pleitte er dan ook voor de bedreigingen agressief aan te pakken en te streven naar een nieuwe solidariteit onder sociologen in het algemeen en die aan de eigen faculteit in het bijzonder. Daarbij beloofde hij de positie van de faculteit zowel binnen als buiten de kring van de universiteit te versterken en door middel van meer algemene publiciteit de naamsbekendheid van de faculteit te vergroten.

De zorgen van Van Maarseveen waren niet ongegrond. Tien jaar na haar oprichting had de faculteit alle reden zich te beraden op de toekomst. Na de hausse in de jaren zestig liepen de studentenaantal-

len begin jaren zeventig sterk terug. Meldden zich in 1969 nog 151 eerstejaarsstudenten, in 1971 daalde dat aantal tot 112 en in 1973 zelfs tot 40. De teruggang was wellicht een gevolg van de negatieve uitstraling door het rumoer aan de faculteit. Nog waarschijnlijker door een structureel gebrek aan beroepsperspectieven. Het was een landelijke trend. In Rotterdam was de terugval echter duidelijker waar te nemen aangezien de sociale faculteit enkel de sociologiestudie omvatte en geen andere richtingen aanbood die het verlies van studenten konden compenseren. Daarbij leidde de terugval tot een personeelsoverschot. Dat was ook de hogere bestuursorganen op de universiteit niet ontgaan. In 1975 besloot de universiteitsraad de personeelsformatie met twee plaatsen terug te brengen tot 68. In 1976 dreigden nog eens twee tot vier plaatsen verloren te gaan. Om een verdere afbouw van de faculteit te voorkomen moesten dus nieuwe plannen worden gesmeed. Eén van de initiatieven was de opzet van een lerarenopleiding maatschappijleer onder leiding van dr. N.L. Dodde. De opleiding ging in september 1974 van start als onderdeel van de doctoraalstudie en bood studenten een pakket onderwijskundige en vakdidactische vakken. Het uitgangspunt was dat onderwijs een goede

Henk van Maarseveen

uitwijkmogelijkheid was op de sterk krimpende arbeidsmarkt voor academici in het algemeen en sociologen in het bijzonder.² Een ander plan dat voortvarend werd aangepakt en op zeer korte termijn tot succes leidde betrof de invoering van de avondopleiding.

IN DE AVONDUREN

Een eerste aanzet om studenten terug te winnen was de oprichting van een avondstudie. In het voorjaar van 1974 diende drs. Dries van Aarsen, wetenschappelijk medewerker bij de vakgroep empirische sociologie, een notitie in bij de faculteitsraad. Hierin wees hij op de groeiende moeilijkheden die de werkstudenten hadden om werk en studie te combineren. Zeker na de herziening van het studieprogramma in 1969 werd het voor deze groep steeds moeilijker om aan de studie verplichtingen te voldoen. Al die jaren was hier nooit serieus aandacht aan besteed, maar

nu de faculteit in de verdrukking was gekomen door de dalende belangstelling voor de dagopleiding, rook het faculteitsbestuur onder leiding van de voortvarende Van Maarseveen nieuwe kansen.

Twee maanden na Van Aarsens notitie lag er een uitgewerkte opzet voor een avondopleiding en in juni startte de faculteit een landelijke campagne. In diverse bladen verschenen advertenties met een bon waarmee informatie kon worden aangevraagd. Tot ieders verbazing leverde dat maar liefst vierhonderd reacties op. Opvallend was dat bij vele inzendingen ook geïnformeerd werd of de opleiding ook overdag te volgen was. Een vergelijkbare campagne voor de dagopleiding had kennelijk ook geen kwaad gekund. Het was in ieder geval een duidelijk signaal dat de faculteit er serieus werk van moest maken om meer naamsbekendheid te verkrijgen.

De avondopleiding begon in september 1974 uiteindelijk met honderd studenten. Vijf avonden in de twee weken werd college gegeven. Het was voor de docenten even wennen om 's avonds voor een groep te staan die ruim twee keer zo groot was als de groep van veertig eerstejaarsstudenten van de dagstudie. De succesvolle start van de avondopleiding zou volgens Van Aarsen wel eens een serieuze bedreiging kunnen betekenen voor de dagstudie.³

Zo ver kwam het niet. Weliswaar was de faculteit na een jaar vastbesloten de avondopleiding te continueren en uit te breiden naar de doctoraalfase, uit de evaluatie was ook gebleken dat het slagingspercentage nog te wensen overliet. In 1977 bleek dat slechts 37 procent van de avondstudenten die in 1974 waren begonnen stand had gehouden. De meeste studenten waren voortijdig gestopt omdat zij de studie – die overigens van eenzelfde omvang was en in hetzelfde tempo moest worden afgelegd als de dagstudie – bij nader inzien niet konden combineren met werk en gezinsleven.

PLEIDOOI VOOR VERBREDING

De komst van de leraren- en avondopleiding gaf de faculteit weer wat lucht, maar toch was het niet veel meer dan een pleister op de wonde. Om een identiteitscrisis te voorkomen stelde de faculteit zich voor de taak de opleiding te hervormen.⁴ Dat leidde tot een zoektocht naar aantrekkelijke uitbouw mogelijkheden waarmee nieuwe studenten moesten worden geworven. Opnieuw laaiden discussies op over herstructureringsplannen en opnieuw stond daarbij de Rotterdamse formule centraal. Moest de faculteit vasthouden aan de bestaande afstudeerrichtingen? Moest de verhouding tussen de algemene sociologievakken en de specialisaties worden aangepast? En kon de opleiding wellicht worden teruggebracht van vijf naar vier jaar?

Op 18 februari 1974 organiseerde de onderwijscommissie een algemene vergadering waar deze kwesties aan de orde kwamen. Daar werd besloten om af te zien van een verkorting van de studie tot vier jaar. Ook werd de afspraak gemaakt om voorlopig niet te tornen aan de Rotterdamse conceptie in fundamentele zin. Al gauw bleek dat niet alle vakgroepen zich achter dit standpunt schaalden. De discussie spitste zich toe op de vraag of de opleiding zich nu in de breedte of juist in de diepte moest uitbreiden.⁵

De roep om verbreding van de faculteit was afkomstig van een stroming onder leiding van de toenmalige decaan prof. dr. J. Berting. Hij pleitte voor een hoognodige kentering in de geschiedenis van de sociologie. Zo keerde hij zich tegen de versnippering van de sociologie die zich in de jaren zestig had voorgedaan als gevolg van de noodzakelijk geachte relatie tussen sociologie en beleidsvraagstukken. De sociale faculteit was hierin met haar Rotterdamse formule volgens Berting te veel in meegegaan. De sociologie moest zich niet beperken tot problemen

die door derden werden aangedragen - hierdoor kwam de autonomie van de wetenschapper in gevaar - maar juist zelf maatschappelijke problemen aansnijden. Het moest mogelijk zijn problemen te bestuderen waarvan niet iedereen direct het nut van inzag. De wetenschap diende zich volgens Berting niet te laten vastleggen door nuttigheidscriteria, noch wat betreft directe toepasbaarheid, noch wat betreft arbeidsmarktpositie.⁶

Bovendien was het faculteitsbestuur ervan overtuigd dat de studenten in Rotterdam sociologie kwamen studeren omdat de Erasmus Universiteit in de buurt was en niet zozeer vanwege de specifieke formule die aan de studie ten grondslag lag. Meer keuzemogelijkheden zou de studie aantrekkelijker maken voor aankomende studenten. De zittende studenten

Jan Berting

gaven het bestuur hierin gelijk en steunden de uitbreidingsplannen.

In juni 1976 werd de Voorbereidingscommissie Uitbouw Faculteit (VUF) in het leven geroepen. Hierin waren afgevaardigden van alle vakgroepen, studenten en van het niet-wetenschappelijk personeel in vertegenwoordigd. De VUF moest de mogelijkheden nagaan voor diverse varianten, te weten: een bestuurssociologische of politicologische variant, een sociaal-wetenschappelijke onderzoeksvariant, een historisch-sociologische variant, een onderwijssociologische variant en een variant inzake de sociologie van de internationale betrekkingen.⁷ De varianten moesten op voorhand aan een aantal criteria voldoen: ze moesten studenten trekken, met de beschikbare staf worden uitgevoerd, van wetenschappelijke betekenis zijn, in de Rotterdamse formule passen en voorzien in een maatschappelijke behoefte.

PLEIDOOI VOOR VERDIEPING

Het wekt geen verwondering dat met deze uitbreidingsplannen de bestaande varianten zich bedreigd voelden. Bovendien zag niet iedereen de noodzaak in van verbreding, zoals de groep onder aanvoering van de hoogleraren Peper, Bouter en Van Doorn. Tegengesteld aan de opvattingen van Berting zagen zij de oplossing juist in een verdieping van de opleiding. 'Als je teveel water bij de wijn doet is 't niet te zuipen. Dan moet je een heel nieuwe wijn durven kiezen', aldus Bram Peper.⁸ De opleiding moest worden toegespitst op de beleidssociologie aangezien zij daar een gat in de (arbeids)markt veronderstelden. Dit voorstel werd ondersteund door een groot deel van de wetenschappelijke staf. De groep Van Doorn beschouwde dat als een welkome bijkomstigheid. Een grotere cohesie onder de medewerkers achtten zij noodzakelijk aangezien met de

komst van de vakgroepen de versnippering op de faculteit sterk was toegenomen.

In september 1976 riep prof. dr. Bram Peper in *Quod Novum* op tot bundeling van krachten. 'De Rotterdamse formule is nog steeds actueel. Maar de formule is vooral sinds de democratisering uitgehold. Er is onrust ontstaan door projectonderwijs. De "Urhebers", die de formule verpersoonlijkten zijn na jaren bestuurswerk wat teruggetreden, en er is een grote groep nieuwe docenten die geen of weinig affiniteit heeft met de formule, of het allemaal wel geloven als ze hun eigen gang maar kunnen gaan.'⁹ Een duidelijke keuze voor de Rotterdamse formule en daarmee voor de opleiding van beleidssociologen zou de 'atomisering van de faculteit in kleine eilandjes' tegengaan. Peper zag in de formule een noodzakelijke tegenhanger voor alle overige faculteiten in Nederland die er niet of nauwelijks in slaagden sociologen op te leiden die een concrete bijdrage aan de samenleving leverden.

Van Doorn en Peper hoopten tegelijkertijd dat de discussies niet opnieuw ellenlang zouden duren en stelden een compromis voor. De faculteit zou zich moeten concentreren op twee zwaartepunten, namelijk een beleidssociologische opleiding en een algemeen sociologische opleiding die allebei al in de propedeuse moesten beginnen.

DE KEUZE VOOR DE POLITICOLOGISCHE VARIANT

De hoop op een spoedige oplossing verdween al snel. De VUF, door twijfels verscheurd, bleek niet in staat een eenduidige oplossing te formuleren en werd enkele maanden na oprichting opgeheven. Maar ook de nieuwe onderwijscommissie en de faculteitsraad kwamen niet tot overeenstemming. De strijd tussen de groepen Van Doorn en Peper enerzijds en Berting en de studenten anderzijds

hield voorlopig aan. Bovendien voelden de studenten zich – net als eind jaren zestig – buitenspel gezet. Zij vonden dat hun argumenten voor verbreding van de studiemogelijkheden niet serieus genomen werden. In januari 1977 stapten de studenten tijdelijk uit de faculteitsraad en gingen kortstondig over tot enkele acties, waaronder de bezetting van de senaatszaal op Woudestein. Zij betichtten de onderwijscommissie, onder voorzitterschap van Van Doorn, ervan de beleidssociologische variant door te drukken. Terwijl Berting begrip toonde voor de acties, was de houding van de studenten volgens Van Doorn vooral het resultaat van een aantal hardnekkige misverstanden. Met het plan voor beleidssociologie voorzag hij namelijk niets meer dan een formalisering en integratie van de al bestaande samenwerkingsverbanden tussen de vakgroepen die zich met beleidssociologie bezighielden.¹⁰

Hoe dan ook, het plan beleidssociologie raakte steeds meer op de achtergrond. Na het opheffen van de VUF richtte de onderwijscommissie twee subcommissies op die de plannen van de overgebleven varianten moesten bestuderen. In een eerder stadium had de VUF een streep gezet door de plannen voor de studierichtingen internationale betrekkingen en onderwijssociologie, waarbij voor laatstgenoemde gold dat deze in 1980 alsnog zou worden ingevoerd als zelfstandige afstudeervariant. Nu dienden de historisch sociologische en bestuurspoliticoologische variant te worden uitgewerkt. Met de aanstaande oprichting van de volledig zelfstandige subfaculteit maatschappijgeschiedenis bleek de historisch sociologische variant niet langer opportuun. Het advies van de subcommissies, overgenomen door de onderwijscommissie, was dan ook de faculteit uit te bouwen met politicologie, waarvoor de plannen bovendien het verst waren uitgewerkt. De aanzet hiertoe kwam van enkele volbloedpoliti-

cologen: drs. M.P.Ch.M. van Schendelen, in 1971 als eerste politicoloog overgekomen vanuit Amsterdam en werkzaam bij de vakgroep bestuurssociologie, prof. dr. G.H. Scholten, die in 1972 Van Braam was opgevolgd als hoogleraar van deze vakgroep en drs. U. Rosenthal die in 1973 medewerker werd. In de loop van 1977 werd hun advies achtereenvolgens door de faculteitsraad, het college van bestuur en de universiteitsraad overgenomen. Niets stond de uitbreiding met politicologie nog in de weg.

UITBREIDING MET POLITICOLOGIE

Varianten van het vak politicologie maakten al jaren deel uit van het curriculum van de faculteit sociale wetenschappen. Zo werd in de jaren zestig politieke sociologie, over de relatie tussen het politieke systeem en de sociale omgeving, eerst aangeboden als theoretisch onderdeel van de sociaal-economische richting en bestuursrichting in het doctoraalprogramma. Ook na de aanpassingen in het doctoraalprogramma in 1969 bleef het vak een verplicht onderdeel. Vanaf 1976-1977 werd politicologie - de analyse van het hedendaags politieke bestel in Nederland - als keuzevak geïntroduceerd. Niet alleen aan de sociale faculteit maar ook aan de economische en juridische faculteiten. Daarbij verzorgde de vakgroep ook postacademische cursussen bestuurspolitologie. Al die tijd luidde de opvatting van de vakgroep bestuurs- en politieke sociologie dat het openbaar bestuur niet los kan worden gezien van het ruimere politiek systeem.¹¹

Toen halverwege de jaren zeventig de bestuurspoliticoologische variant werd uitgewerkt, ging het aanvankelijk om een bestuurskundige richting. De initiatiefnemers Scholten, Rosenthal en Van Schendelen hadden van begin af aan al een politicologische invulling voor ogen. In hun voorstel namen zij het openbaar bestuur als uitgangspunt voor het weten-

Rinus van Schendelen

schappelijk onderwijs en onderzoek. Er van uitgaande dat er vraag was naar beleidsmedewerkers en onderzoekskundigen oriënteerden de oprichters in Rotterdam zich vooral op de wereld van beleid en bestuur. Daarbij wilden zij een sterk empirisch accent in de opleiding aanbrengen. Afgestudeerden moesten in staat zijn de politieke aspecten van het overheidsapparaat te inventariseren en analyseren. Naast de politiek-morele en ambtelijk-ethische aspecten moest de studie dan ook inzicht bieden in de interne (de relatie tussen politici en topambtenaren en het openbaar bestuur) en externe (de relatie van het openbaar bestuur en zijn omgeving: het parlement, politieke partijen, pressiegroepen en internationale politieke ontwikkelingen) facetten van het openbaar bestuur behandelen. Kort na de lancering

van het conceptprogramma besloot de sociale faculteit de studierichting politicologie daadwerkelijk in te stellen en kende de faculteitsraad de vakgroep twee kroondocenten toe.

In september 1978 ging politicologie als zelfstandige studierichting van start. De oprichters waren van begin af aan voorzichtig maar gedreven. Zo sprak hoogleraar en voorzitter van de vakgroep Scholten: 'Ik ben ambivalent. Ik heb niet onmiddellijk gestreefd naar een politicologische richting. Maar toen men aan uitbouw ging denken was dit de meest redelijke variant. Het is nu een uitdaging. Met name de jonge mensen in mijn vakgroep zijn zeer enthousiast. Ik vind het inhoudelijk een leuk plan. De landelijke belangstelling is groeiende. Ik ben dus niet zo benauwd.'¹² Scholten had het goed ingeschat. In de loop van 1978 nam de belangstelling voor de nieuwe opleiding sterk toe. In maart verwachtte de faculteit zelfs nog dat het maximaal toelaatbare aantal van tachtig studenten gehaald zou worden. In dat geval zou politicologie in één keer evenveel eerstejaars hebben als sociologie. Dat aantal bleek niet gehaald te worden: in september 1978 ging politicologie uiteindelijk van start met 53 studenten. In 1979 werd Scholten secretaris-generaal bij het ministerie van Onderwijs en Wetenschappen en nam Uriel Rosenthal – die dat jaar tot hoogleraar werd benoemd – het voorzitterschap van de vakgroep over. Omwille van de efficiency bestond het eerste jaar uit een gezamenlijk propedeuseprogramma voor sociologie en politicologie. In het tweede jaar werden nog enkele gemeenschappelijke vakken gegeven, waarna de opleidingen gescheiden van elkaar een vervolg kregen. In het doctoraal werden vier specialisaties aangeboden: empirische politicologie, normatieve politicologie (of politieke filosofie), Nederlandse politiek en internationaal vergelijkende politiek. De studie duurde vijf jaar.

Met hun specifieke aanpak wilden de Rotterdamse politicologen tegenwicht bieden aan bestaande opleidingen (zoals in Amsterdam), waarin veel meer aandacht werd besteed aan politieke theorieën en ideologieën. Dat leidde in de beginjaren nog wel eens tot misverstanden en teleurstelling onder beginnende studenten. Er waren dan ook studenten bij die vanwege de beleids- en bestuursgerichte invulling van het Rotterdamse programma alsnog overliepen naar Amsterdam. Toen Rosenthal in 1983 terugkeek op de eerste vijf jaar van de studie, moest hij lachen om dergelijke incidenten: 'Die studenten kwamen met de verwachting dat je als politicoloog vooral bezig moest zijn met de grote politieke ideologieën, zoals het Marxisme. Dat vinden we best, maar bij ons zal het nooit een geloofsartikel worden. Als je met het Marxisme bezig wil zijn, dan zal je het ook in de praktijk van alledag moeten onderzoeken en kunnen vinden.'¹³ Veel beter kon de Rotterdamse visie niet onder woorden worden gebracht.

DE SUBFACULTEIT MAATSCHAPPIJ- GESCHIEDENIS I.O.

Tot een van de varianten die halverwege de jaren zeventig door de faculteit sociale wetenschappen werd onderzocht als een mogelijke uitbouw mogelijkheid behoorde naast politicologie ook de sociaal-historische variant. De plannen hieromtrent kwamen echter nooit tot volle wasdom. Dat had groten-deels te maken met de vergevorderde ideeën over de studie maatschappijgeschiedenis waaraan inmiddels al jaren was gesleuteld.¹⁴ In 1972 kwam een eerste werkgroep bijeen om de ideeën over de studie op papier te zetten. Hiertoe behoorden prof. mr. H. van den Brink, prof. dr. P.W. Klein, dr. D.J. Roorda en drs. J. van Herwaarden. Later werd Roorda vervangen door dr. W.P. Blockmans en voegden zich nog enkele historici en sociale wetenschappers toe.

Wim Blockmans

Net zoals Van Doorn dat in zijn formule voor sociologie voor ogen stond, was de werkgroep van mening dat de geschiedwetenschap tot maatschappelijke factor moest worden gemaakt, die vanuit historisch perspectief een wezenlijke bijdrage kon leveren aan het inzichtelijk maken van de contemporaine samenleving. Niet de eenmalige historische gebeurtenis moest het centrale vraagstuk zijn waarop historici zich dienden te richten, maar maatschappelijke structuren en processen. De werkgroep beschouwde geschiedenis dus als een maatschappijwetenschap en nam daarmee bewust afstand van de literair-historische aanpak die geschiedwetenschap juist 'meer in de sector der kunsten brengt' en bij de bestaande geschiedenisopleidingen wijdverbreid was.¹⁵ Het concept spitste zich toe op enkele concrete richtlijnen. Ten eerste streefde maatschappijge-

schiedenis naar een integratie van geschiedenis en de maatschappijwetenschappen economie, sociologie en rechten, al werd laatstgenoemde wetenschap later alsnog uit het curriculum geschrapt. Alleen met kennis van aspecten van de sociale wetenschappen was de historicus in staat om maatschappelijke problemen in het verleden in kaart te brengen. Ten tweede werd het verleden bestudeerd volgens de indeling in samenlevingstypen, te weten de pre-agrarische, agrarische, agrarisch-verstedelijkte typen, die tezamen onder pre-industriële samenlevingen werden gevoegd, en de industriële en agrarisch-metropolitane (later niet-westerse) samenlevingstypen. De eerste werkgroep was nog uitgegaan van de gangbare indeling in de tijdvakken oude, middeleeuwse, nieuwe en nieuwste geschiedenis. Maar na het protest dat dit alleen voor de geschiedenis van Europa van toepassing was, werd deze indeling vervangen door de samenlevingsvormen. Ten derde was de denktank ervan overtuigd dat historici in meer sectoren inzetbaar waren dan de wetenschap of het onderwijs. Juist de maatschappijhistorische benadering zou afgestudeerden in staat stellen inzicht te verschaffen in huidige maatschappelijke problemen, bijvoorbeeld in bestuursfuncties of adviserende functies in nationale en internationale organisaties. Daarbij zou de kennis van de diverse sociale wetenschappen de samenwerking met economen, juristen en sociologen bevorderen en zouden afgestudeerden ook in het bedrijfsleven, de media en communicatiebranche aan de slag kunnen. In de doctoraalfase van de studie moest dan ook ruimte worden gecreëerd voor de afstudeervarianten op het gebied van communicatie en voorlichting en beleid en bestuur. Overigens werd ook de specialisatie in kennisoverdracht niet uit het oog verloren en werden plannen gesmeed voor een postdoctorale lerarenopleiding. Het concept maatschappijgeschiedenis vertoonde

duidelijke overeenkomsten met de Rotterdamse formule die Van Doorn voor de sociale wetenschappen had uiteengezet. Zo bezien is het niet vreemd dat de studie uiteindelijk ook werd ondergebracht bij de sociale faculteit, die in 1978 werd gesplitst in twee subfaculteiten: de subfaculteit sociaal-culturele wetenschappen (sscw), waaronder dus sociologie en politicologie vielen, en de subfaculteit maatschappijgeschiedenis i.o. (in oprichting). De subfaculteiten hadden beide de ruimst mogelijke wettelijke bevoegdheden, dat wil zeggen dat zij beschikten over aparte bestuurs-, beheers- en begrotingseenheden. In september 1978 ging maatschappijgeschiedenis van start met 33 studenten. Het aantal eerstejaars groeide sterk. Zo schreven het tweede jaar 80 eerstejaars in, in 1980 gevolgd door 149. De eerste jaren bestond de subfaculteit uit drie vakgroepen: de vakgroep theorie, methoden en technieken, de vakgroep voor maatschappijgeschiedenis van pre-industriële samenlevingen en de vakgroep voor maatschappijgeschiedenis van industriële samenlevingen.¹⁶ Tien jaar lang bleef de subfaculteit maatschappijgeschiedenis formeel onderdeel van de sociale faculteit. Al die tijd bleef het formeel ook een faculteit in oprichting, ook al dreigde het in 1986 nog even een faculteit in opheffing te worden als gevolg van de bezuinigingsoperatie Selectieve Krimp en Groei. Maatschappijgeschiedenis overleefde, maar pas in 1987 was de experimentele fase van de studierichting officieel voorbij toen de faculteit der historische en kunstwetenschappen werd opgericht.

NOTEN

- 1 'Van Maarseveen bezorgd over sociologie', in: *Quod Novum* 12 oktober 1973.
- 2 Zie: 'Academicus moet voor leraar leren', in *Quod Novum* nr. 3 1975.
- 3 'Avondopleiding sociologie geboren uit nooddruff', in: *Quod Novum* nr. 13 1974.
- 4 Zie: Drs. C. Luscuere, 'Onderwijs aan de sociale faculteit', in: *Jaarboek Erasmus Universiteit Rotterdam* 1 februari 1973 – 1 september 1975, p. 80-88.
- 5 Zie: M. Davids en J. van Herwaarden, *Erasmus Universiteit Rotterdam 1973-1993* (Rotterdam 1993), p. 116-124.
- 6 Zie: 'Sociale faculteit wenst uitbouw', in: *Quod Novum* 4 juni 1976.
- 7 Ibidem.
- 8 'Bram Peper over de opleiding van sociologen', in: *Quod Novum* 8 juni 1977.
- 9 'Bram Peper roept op tot bundeling van krachten', in: *Quod Novum* 22 september 1976.
- 10 'Problemen van sociologen hopen zich op', in: *Quod Novum* 26 januari 1977.
- 11 Zie: Davids en Van Herwaarden, *Erasmus Universiteit Rotterdam 1973-1993*, p. 116-124.
- 12 'Extra leerstoel politicologie', in: *Quod Novum* 27 april 1977.
- 13 'Prof. Uriel Rosenthal over vijf jaar opbouw: Van politicologie tot bestuurskunde', in: *Quod Novum* 29 november 1983.
- 14 Zie voor een compact overzicht van de ontstaansgeschiedenis van maatschappijgeschiedenis: J. van Herwaarden, 'De academische jaren 1976-1978', in: *Jaarboek Erasmus Universiteit Rotterdam* 15 september 1976 – 14 september 1978, 77-79 en Davids en Van Herwaarden, *Erasmus Universiteit Rotterdam 1973-1993*, p. 101-115.
- 15 Ibidem, p. 103.
- 16 J. van Herwaarden, 'Het wel en wee van een nieuwe subfaculteit', in: *Jaarboek Erasmus Universiteit Rotterdam* 15 september 1978 – 1 september 1980, p. 46-49.